U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Miluše Doškové a soudců Mgr. Radovana Havelce, JUDr. Vojtěcha Šimíčka, JUDr. Zdeňka Kühna a JUDr. Milana Kamlacha v právní věci žalobce: **P. Y.**, zastoupeného Mgr. Faridem Alizeyem, advokátem se sídlem Ostrava, Stodolní 7, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Praha 7, Nad Štolou 3, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 27. 4. 2011, č. j. 62 Az 18/2008 - 87,

takto:

I. Kasační stížnost **se odmítá** pro nepřijatelnost.

II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím ze dne 9. 6. 2008, č. j. OAM-2273/VL-20-HA08-PD1-2005 (dále jen „napadené rozhodnutí“) zamítl žalovaný žádost žalobce o prodloužení doplňkové ochrany. Doplňková ochrana, udělená žalobci podle § 14a zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů, (zákon o azylu), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“), mu nebyla prodloužena pro existenci důvodu podle § 17a odst. 1 písm. a) zákona o azylu. Rozhodnutí žalovaného napadl žalobce u Krajského soudu v Ostravě žalobou, který ji rozsudkem ze dne 10. 6. 2009, č. j. 62 Az 18/2008 - 28, zamítl. Tento rozsudek byl ke kasační stížnosti žalobce zrušen Nejvyšším správním soudem, a to rozsudkem ze dne 24. 3. 2010, č. j. 2 Azs 60/2009 - 63, a věc byla krajskému soudu vrácena k dalšímu řízení. Nově vydaným rozsudkem ze dne 27. 4. 2011, č. j. 62 Az 18/2008 - 87, krajský soud žalobu opětovně zamítl.

V nově vydaném rozsudku krajský soud, vycházeje ze závazného právního názoru vysloveného ve zmiňovaném rozsudku Nejvyššího správního soudu [§ 110 odst. 3 soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“)], znovu přezkoumal v mezích žalobních bodů napadené rozhodnutí. Konstatoval, že žalobce požádal o prodloužení doplňkové ochrany, neboť se obával návratu do vlasti kvůli možnému postihu za podání žádosti o mezinárodní ochranu v ČR a také proto, že nenastoupil základní vojenskou službu. Žalobci byla udělena doplňková ochrana podle § 14a zákona o azylu (rozhodnutí žalovaného ze dne

8. 2. 2007, č. j. OAM-2273/VL-20-HA08-2005), neboť žalovaný v době svého rozhodování neznal praktické dopady zákona Běloruské republiky č. 71-3 ze dne 15. 12. 2005, který vnesl změny do tamních trestních předpisů, a to konkrétně zavedení trestní odpovědnosti za diskreditaci Běloruské republiky v zahraničí. V době, kdy žalovaný rozhodoval o prodloužení doplňkové ochrany žalobce, však již bylo zjištěno, že nejsou známy případy, kdy by byli navrátivší se žadatelé o mezinárodní ochranu do Běloruska trestně stíháni. Při těchto zjištěních vycházel žalovaný z blíže konkretizovaných informací Ministerstva zahraničních věcí ČR a organizace Člověk v tísni – společnosti při ČT, o. p. s., jakož i ze Zprávy Ministerstva zahraničí USA o stavu dodržování lidských práv za rok 2006. V době rozhodování o prodloužení doplňkové ochrany (na rozdíl od doby rozhodování o jejím udělení) již měl žalovaný k dispozici takové informace, které vylučovaly možnost, že by žalobci hrozilo nebezpečí vážné újmy v případě návratu do vlasti. Krajský soud dospěl k závěru, že žalovaný měl dostatek informací a podkladů pro posouzení, zda je žádost žalobce důvodná. Pokud na základě takto vyhodnocených informací naznal, že pochybnosti o osudu navrátivších se žadatelů o mezinárodní ochranu do Běloruska, které existovaly v době rozhodování o udělení doplňkové ochrany (8. 2. 2007), byly spolehlivě vyvráceny na základě zjištěných informací ze zpráv, které zpracovaly demokratické státy a které potvrzují, že v Bělorusku nedochází k represi neúspěšných navrátivších se žadatelů o mezinárodní ochranu, nelze takovému závěru ničeho vytknout. Ztotožnil se tak se žalovaným, že v žalobcově případě jsou naplněny podmínky aplikace § 17a odst. 1 písm. a) zákona o azylu.

Ani žalobcem namítaná procesní pochybení v řízení před žalovaným krajský soud neshledal. Žalobce měl možnost se před vydáním rozhodnutí vyjádřit k jeho podkladům; pohovor byl veden za účasti tlumočníka z jazyka ruského. Žalovaný si opatřil potřebné podklady pro vydání rozhodnutí a vycházel tak ze spolehlivě zjištěného stavu věci. Odůvodnění rozhodnutí splňuje požadavky na něj kladené. Pokud šlo o námitky, týkající se podkladů rozhodnutí, a sice že žalovaný vycházel při rozhodování v únoru 2007 a v červnu 2008 ze stejných zpráv o situaci v zemi původu a přesto dospěl ke dvěma různým závěrům ve vztahu k žalobci, kdy poprvé mu doplňkovou ochranu udělil a podruhé již nikoliv, i ty krajský soud považoval za nedůvodné. Uvedl, že žalovaný sice v řízení o prodloužení doplňkové ochrany vycházel ze zpráv o situaci v zemi původu, které použil v prvním řízení, nicméně pro toto druhé řízení si opatřil další aktuální zprávy o zemi původu žalobce a rozhodnutí vydal na základě souhrnného posouzení všech zpráv.

Krajský soud konečně zhodnotil, že obavy žalobce z trestu za nenastoupení základní vojenské služby ve vlasti nelze chápat jako azylově relevantní důvod. Nenastoupení vojenské služby v zemích, ve kterých je základní vojenská služba povinná, je obecně považováno za porušení zákona, za které nastupuje trest. Žalobce v zemi původu využil práva požádat o odklad výkonu vojenské služby z důvodu studia v ČR, který mu byl na období let 2001 až 2005 povolen. To, že přestal studovat a nijak svou situaci ve vztahu ke splnění povinnosti výkonu vojenské služby neřešil, ovšem nelze považovat za důvod k prodloužení doplňkové ochrany.

Nově vydaný rozsudek krajského soudu napadl žalobce (dále jen „stěžovatel“) kasační stížností, opírající se o důvody podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. a), b), d) s. ř. s.

Stěžovatel nejprve, stejně jako v předcházející kasační stížnosti, obecně namítá, že se krajský soud nevypořádal se všemi skutečnostmi zjištěnými jak ve správním řízení, tak v řízení soudním, a že nesprávně posoudil právní otázky související s podmínkami udělení mezinárodní ochrany. Dopustil se stejných pochybení jako žalovaný, který nepostupoval tak, aby byl spolehlivě zjištěn skutečný stav věci v rozsahu nezbytném pro soulad jeho úkonů s požadavky § 2 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád"). Tím žalovaný porušil § 3 správního řádu a také jeho § 4 odst. 1, neboť nevycházel stěžovateli dle možností vstříc. Dále, v rozporu s § 68 odst. 3 správního řádu, neuvedl důvody výroku rozhodnutí, podklady pro vydání rozhodnutí a úvahy, jimiž se při rozhodování řídil; neuvedl ani, jak se vypořádal s návrhy a námitkami účastníků. Krajský soud se následně při přezkoumání důvodů vylučujících prodloužení doplňkové ochrany dle § 17a odst. 1 písm. a) zákona o azylu, zabýval pouze tím, že důvodem žádosti byla stále se neměnící nepříznivá situace v zemi původu, tedy že se stěžovatel obává postihu při návratu do vlasti poté, co požádal o mezinárodní ochranu v České republice. Dle názoru stěžovatele však nejsou v jeho zemi původu stále dodržována lidská práva. On sám byl napaden neznámými soukromými osobami, které vydíraly jeho otce pro jeho podnikatelské aktivity. Rovněž nedošlo ke zrušení ustanovení trestního zákona, postihujícího žadatele o mezinárodní ochranu z titulu diskreditace Běloruska v cizině. Rozhodnutí krajského soudu postrádá logiku, pokud shodně jako žalovaný, na základě stále stejných podkladů, hodnotí stěžovatelovu nynější situaci odlišně od řízení, kdy mu byla doplňková ochrana udělena.Rozsudek je, dle názoru stěžovatele, též nepřezkoumatelný, neboť se krajský soud nevypořádal s důvody, které stěžovatel uvedl ve vztahu k § 2 odst. 1 písm. a) zákona o azylu a nezkoumal, zda Bělorusko splňuje podmínky definice bezpečného státu; dále se krajský soud nevypořádal s definicí pronásledování ve smyslu § 2 odst. 7 zákona o azylu.

Nově stěžovatel uvádí, že ve vlasti nenastoupil základní vojenskou službu, což je považováno za závažné porušení zákona, směřující proti státu a provinivší se osoby jsou tvrdě trestány. V tomto kontextu pak krajskému soudu vytýká, že se ani v rámci opakovaného řízení po zrušení jeho předchozího rozsudku Nejvyšším správním soudem nezabýval v dostatečné míře jeho obavami z postihu v zemi původu za nenastoupení základní vojenské služby. Dle informací stěžovatele k žádným změnám k lepšímu nedošlo a postih nadále platí; zhoršuje se i politická situace ve vlasti. Odkazy krajského soudu na judikaturu Nejvyššího správního soudu zpochybňuje stěžovatel tvrzením, že situace v Bělorusku je odlišná než v ostatních zemích.

Stěžovatel též (nově) tvrdí, že při aplikaci § 17 odst. 1 písm. a) zákona o azylu je třeba postupovat obezřetně, a to v kontextu výkladového pravidla v odstavci 2 téhož ustanovení. Dle jeho názoru platí, že žalovaný přihlíží k tomu, zda změna okolností je tak významná a trvalá, že osobě mající nárok na doplňkovou ochranu již nehrozí nebezpečí, že utrpí vážnou újmu. Stěžovatel namítá, že v zemi původu nenastaly žádné významné ani trvalé změny k lepšímu a zdůrazňuje nutnost individuálního přístupu. Podotýká, že v jeho případě neexistuje záruka, že nebude v zemi původu postižen.

Před vlastním meritorním projednáním kasační stížnosti se Nejvyšší správní soud zabýval nejprve tím, zda jsou splněny všechny procesní podmínky takového přezkumu.

Podle § 104 odst. 3 písm. a) s. ř. s. je kasační stížnost *nepřípustná proti rozhodnutí, jímž soud rozhodl znovu poté, kdy jeho původní rozhodnutí bylo zrušeno Nejvyšším správním soudem; to neplatí, je-li jako důvod kasační stížnosti namítáno, že se soud neřídil závazným právním názorem Nejvyššího správního soudu.* K interpretaci uvedeného ustanovení se vyslovil Ústavní soud v nálezu ze dne 8. 6. 2005, sp. zn. IV. ÚS 136/05 (dostupný z http://nalus.usoud.cz), v němž uvedl, že smyslem a účelem citovaného ustanovení je to, aby se Nejvyšší správní soud nemusel znovu zabývat věcí, u které již jedenkrát svůj právní názor na výklad hmotného práva závazný pro nižší soud vyslovil, a to v situaci, kdy se nižší soud tímto právním názorem řídil. Směřuje-li tedy kasační stížnost proti rozhodnutí, jímž krajský soud rozhodl poté, kdy jeho rozhodnutí bylo zrušeno Nejvyšším správním soudem, je kasační stížnost přípustná jednak stran právní otázky, kterou se Nejvyšší správní soud nezabýval, neboť toho vzhledem k důvodu zrušení rozhodnutí městského soudu nebylo třeba či to dokonce ani nebylo možné. Dále je pak kasační stížnost přípustná, opírá-li se o námitku, že se soud neřídil závazným právním názorem Nejvyššího správního soudu stran právní otázky, kterou Nejvyšší správní soud posuzoval (čítaje v to i relevantní skutkové okolnosti rozhodné pro posouzení právní otázky). Jiné, než shora uvedené, stížní důvody nemohou být meritorně projednány (shodně viz například též usnesení zdejšího soudu ze dne 10. 6. 2008, č. j. 2 Afs 26/2008 – 119; všechna rozhodnutí zdejšího soudu jsou dostupná z www.nssoud.cz).

S ohledem na shora konstatované lze uvést, že právě projednávaná kasační stížnost je ve smyslu § 104 odst. 3 písm. a) s. ř. s. přípustná pouze částečně, neboť se kromě právních otázek, kterými se Nejvyšší správní soud v předchozím rozhodnutí nezabýval, či ani zabývat nemohl, týká i otázek, ke kterým se již kasační soud ve svém předchozím rozsudku závazně vyslovil a krajský soud z tohoto závazného právního názoru beze zbytku vycházel. Jak se podává z judikatury, *„[p]okud se stěžovatel v kasační stížnosti podané proti rozhodnutí, jímž soud rozhodl znovu poté, kdy jeho původní rozhodnutí bylo zrušeno Nejvyšším správním soudem, dovolává stížních důvodů v předchozí kasační stížnosti již jednou uplatněných a Nejvyšším správním soudem věcně přezkoumaných, je kasační stížnost v této části nepřípustná podle § 104 odst. 3 písm. a) s. ř. s.“* (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 8. 4. 2005, č. j. 7 Azs 338/2004 – 106). Nelze tak přehlédnout, že v pořadí druhá kasační stížnost stěžovatele z více než dvou třetin doslovně opakuje kasační námitky, uplatněné již v předchozím kasačním řízení.

Za nepřípustně uplatněné tak lze považovat námitky, týkající se definice pojmů *pronásledování a bezpečná země*, tvrzení stěžovatele o tom, že byl v zemi původu fyzicky napaden v důsledku podnikatelských aktivit svého otce, argumentaci založenou na porušení jednotlivých ustanovení správního řádu a rovněž námitku, týkající se okruhu podkladů rozhodnutí a rozsahu informací o situaci v zemi původu, ze kterých žalovaný vycházel při vydávání napadeného rozhodnutí. Stejně je tak v nynějším kasačním řízení nepřípustné tvrzení stěžovatele o jeho obavách z postihu v zemi původu z důvodu toho, že v ČR požádal o mezinárodní ochranu, čímž se měl dopustit trestného činu diskreditace Běloruska v cizině. Všechny tyto okruhy námitek již Nejvyšší správní soud meritorně vypořádal ve svém předchozím rozsudku v této věci ze dne 24. 3. 2010, č. j. 2 Azs 60/2009 – 63, a proto se jimi v tomto řízení o kasační stížnosti nebyl povinen znovu zabývat. Tento postup je v souladu s usnesením rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 8. 7. 2008, č. j. 9 Afs 59/2007 – 56, dle kterého je zdejší soud *„v řízení o opětovné kasační*

stížnosti vázán závazným právním názorem, který sám v téže věci vyslovil v předchozím zrušujícím rozsudku, neboť i přípustnost samotné opětovné kasační stížnosti je omezena na důvody, které Nejvyšší správní soud v téže věci dosud nevyřešil [§ 104 odst. 3 písm. a) s. ř. s.].“

Po konstatování částečné přípustnosti kasační stížnosti se Nejvyšší správní soud, ve smyslu § 104a s. ř. s., zabýval otázkou, zda kasační stížnost (v meritorně projednatelném rozsahu) svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Pokud by tomu tak nebylo, musela by být podle citovaného ustanovení ve zbytku odmítnuta jako nepřijatelná.

S ohledem na ochranu veřejných subjektivních práv fyzických a právnických osob je vhodné připomenout, že soudní ochrana byla stěžovateli již poskytnuta individuálním projednáním jeho věci na úrovni krajského soudu, a to v plné jurisdikci. Další procesní postup v rámci správního soudnictví nezvyšuje automaticky míru právní ochrany stěžovatele a je podmíněn již zmíněným přesahem jeho vlastních zájmů. Zákonný pojem *přesah vlastních zájmů stěžovatele*, který je podmínkou přijatelnosti kasační stížnosti, představuje typický neurčitý právní pojem. Pokud jde o jeho výklad, ten byl podán například v usnesení zdejšího soudu ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, publikovaném pod č. 933/2006 Sb. NSS, dle kterého *„přesahem vlastních zájmů stěžovatele je jen natolik zásadní a intenzivní situace, v níž je – kromě ochrany veřejného subjektivního práva jednotlivce – pro Nejvyšší správní soud též nezbytné vyslovit právní názor k určitému typu případů či právních otázek. Přesah vlastních zájmů stěžovatele je dán jen v případě rozpoznatelného dopadu řešené právní otázky nad rámec konkrétního případu. Primárním úkolem Nejvyššího správního soudu v řízení o kasačních stížnostech ve věcech azylu je proto nejen ochrana individuálních veřejných subjektivních práv, nýbrž také výklad právního řádu a sjednocování rozhodovací činnosti krajských soudů.“* Z tohoto pohledu bylo tedy nahlíženo na jednotlivé přípustně uplatněné kasační důvody.

Stěžovatel namítal, že se krajský soud dostatečně nezabýval jeho obavami z návratu do vlasti, v souvislosti s možným postihem za nenastoupení základní vojenské služby. Nejvyšší správní soud již v rozsudku ze dne 19. 10. 2006, č. j. 3 Azs 396/2005 – 88, konstatoval, že *„[o]bava založená na tvrzení stěžovatele, že by mohl být trestně stíhán za vyhýbání se vojenské službě, nemůže být považována za strach z pronásledování, neboť trest hrozící za vyhýbání se výkonu vojenské služby by musel mít persekuční charakter (...)Vyhýbání se vojenské službě je tak obecně chápáno jako porušení zákona a trest za porušení této povinnosti není považován za persekuci. Výkon vojenské služby je považován za povinnost plynoucí ze státoobčanského vztahu, a proto povolání k výkonu základní vojenské služby není samo o sobě skutečností zakládající pronásledování z důvodu rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro politické přesvědčení.“* Konkrétně ve vztahu k Běloruské republice byly tyto závěry zopakovány například v usnesení zdejšího soudu ze dne 21. 12. 2009, č. j. 1 Azs 22/2009 – 65. Pokud tedy neexistují indicie, že by trest za vyhýbání se vojenské službě měl mít persekuční charakter, nelze obavy stěžovatele z návratu do vlasti považovat za odůvodněné z hlediska prodloužení doplňkové ochrany. Krajský soud se touto otázkou zabýval a dospěl k závěrům, které zcela korespondují se shora citovaným právním názorem Nejvyššího správního soudu. Zcela v intencích judikatury konstatoval, že bylo především věcí stěžovatele zařídit si další odklad výkonu vojenské služby, respektive svou situaci nějak řešit, a to v kontextu zjištění,

že se stěžovateli podařilo již dříve získat odklad výkonu vojenské služby z důvodu studia v ČR. K tomu lze dodat, že ustálená judikatura zdejšího soudu k doplňkové ochraně podle § 14a zákona o azylu (například rozsudek ze dne 13. 3. 2009, č. j. 5 Azs 28/2008 - 68, publikovaný pod 1849/2009 Sb. NSS) předpokládá kvalitativně zcela jiná ohrožení žadatele o mezinárodní ochranu a je vyhrazena pouze pro nejvážnější a bezprostředně hrozící ohrožení jeho života a zdraví.

Stěžovatel konečně namítal, že § 17a odst. 1 písm. a) zákona o azylu na jeho případ neměl být vůbec použit, neboť nebylo prokázáno, že by v zemi původu nastala změna okolností významné a trvalé povahy; tvrdí, že v jeho případě neexistuje záruka, že nebude v zemi původu postižen. K tomu lze uvést, že stěžovateli nebyla podle citovaného ustanovení zákona o azylu prodloužena doplňková ochrana s odkazem na fakt, že v mezidobí byly vyvráceny pochybnosti o tom, zda navrátivším se žadatelům o mezinárodní ochranu bude v Bělorusku hrozit trest a potažmo kruté a nelidské zacházení za diskreditaci republiky v zahraničí. Aplikací zákona ze dne 15. 12. 2005, zavádějícího trestní odpovědnost za diskreditaci Běloruské republiky v zahraničí, na navrátivší se neúspěšné žadatele o mezinárodní ochranu, se zdejší soud zabýval v rozsudku ze dne 4. 11. 2009, č. j. 2 Azs 42/2008 – 125, kde dospěl k závěru, že dle nejnovějších zpráv o zemi původu (ze září 2009) není dosud znám jediný případ, kdy by byl v těchto situacích předmětný zákon aplikován. Uvedl dále, že dle současných poznatků nelze považovat riziko možných represí v případě návratu stěžovatele, který se nikterak politicky neangažoval, do vlasti za reálné. Tyto právní závěry jsou přiléhavé i na nyní posuzovaný případ, neboť stěžovatel rovněž nebyl v Běloruské republice žádným způsobem politicky činný a závěr krajského soudu, že stěžovateli nehrozí reálné nebezpečí, že by byl v důsledku žádosti o mezinárodní ochranu podané v ČR, vystaven takovému jednání tamních státních orgánů, které by zakládalo důvod pro prodloužení doplňkové ochrany ve smyslu § 14a zákona o azylu, je tak v souladu s judikaturou.

Z výše uvedeného je zřejmé, že judikatura zdejšího soudu poskytuje dostatečnou odpověď na všechny přípustné námitky uplatněné v kasační stížnosti. Za situace, kdy stěžovatel sám žádné konkrétní důvody přijatelnosti kasační stížnosti netvrdil, nelze než uzavřít, že kasační stížnost svým významem podstatně nepřesahuje jeho vlastní zájmy.

Nejvyšší správní soud tedy shledal kasační stížnost jako nepřijatelnou; proto ji podle § 104a s. ř. s. usnesením odmítl.

Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o § 60 odst. 3 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s., podle nichž žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení, byla-li kasační stížnost odmítnuta.

Poučení: Proti tomuto usnesení **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 10. srpna 2011

JUDr. Miluše Došková
předsedkyně senátu